

DUBBELPORTETTEN

De geschiedenis van munten met een dubbelportret van de 1e eeuw voor Christus tot nu

DE VROEGSTE MUNTEN

De vroegste munten kwamen in de 6e eeuw voor Christus uit Lydië (het huidige Syrië). Deze muntstukken, geslagen uit elektrum (een legering van goud en zilver), hadden vaak afbeeldingen van dieren zoals leeuwen en vissen. Tegen de 5e eeuw werden meer en meer menselijke figuren afgebeeld, waarvan we velen tegenwoordig niet meer kunnen identificeren. Een gezicht op een munt hebben betekende (h)erkenning in alle uithoeken van het rijk. Voor een koning was het de perfecte manier om zijn macht en invloed te laten zien.

Pas in de 1e eeuw v. Chr. werden munten geslagen met een dubbelportret. Waarschijnlijk duurde het zo lang omdat er veel vaardigheden bij het

graveren van twee portretten kwamen kijken, of misschien bedacht men het idee pas toen.

De elektrum munten uit Lydië waren de eerste munten ooit. De natuurlijke goud-zilver-koperlegering werd in de 6e eeuw voor Chr. gevonden in de grote alluviale vlakten van Klein-Azië.

DE GRIEKSE WERELD

In de 3e eeuw v. Chr. lieten Ptolemaïsche vorsten in de hoofdstad Alexandrië munten met een dubbelportret van goud en zilver slaan, die nu zeldzaam zijn. Toch werden munten met een dubbelportret de twee eeuwen erna uiterst zelden geslagen.

De eerste munten met een dubbelportret waren portretten van Ptolemaïsche vorsten, de heersers van Egypte. Deze gouden stater werd in de 4e eeuw v. Chr. geslagen.

In de stadstaten in Klein-Azië gebruikte men in de oude wereld als eerste dubbelportretten op munten. Aan het begin van de 1e eeuw v. Chr. kwamen ook in Petra, Thracië en Tripoli munten met dubbelportretten

voor, vaak met figuren van Griekse goden, maar ook van koningen en koninginnen. Figuren op deze manier weergegeven, zou een manier kunnen zijn geweest om te laten zien dat goden en heersers elkaars gelijken waren.

Hoewel de afbeelding grof is, waren de munten van Petra een van de eerste massaal geproduceerde munten met een dubbelportret.

Met de Romeinse invasie in de late 1e eeuw v. Chr. werden veel stadstaten afhankelijk van het zich uitbreidende Romeinse Rijk. Koningen en koninginnen mochten op munten staan, maar de Romeinse keizer moest aan de voorzijde van de munt prijken.

DE ROMEINEN

In de periode van de Romeinse Republiek (509 - 27 v. Chr.) experimenteerden de Romeinen al met het slaan van dubbelportretten op munten. Deze zilveren denarii (waarvan de Britse penny afstamt) voerden dubbelportretten van diverse Romeinse goden en godinnen. Maar pas in de tijd van het Romeinse Rijk werden Romeinse keizers op deze manier afgebeeld.

De zilveren denarii en gouden aurei van keizer Nero zijn de beroemdste munten met een dubbelportret van de Romeinse tijd. Ze zijn opmerkelijk, omdat ze de jonge keizer naast zijn moeder afbeelden. Dit is uniek voor Romeinse munten. Nero wordt vóór en zijn moeder, Agrippina, achter haar zoon afgebeeld. Zulke munten laten de machtsstrijd binnen het jonge Romeinse Rijk zien, aangezien Agrippina destijds

net zo veel macht had als haar zoon; in ieder geval aan het begin van zijn heerschappij.

Nero en zijn moeder Agrippina, samen afgebeeld, op een zeldzame gouden aurei van de keizer.

Keizer Constantijn de Grote gebruikte dubbelportretten voor zijn eigen doeleinden. Op een serie zeer zeldzame gouden penningen liet hij zichzelf afbeelden naast zijn comiti (metgezel) Sol, de Zonnegod. De afbeelding van een Romeinse keizer naast een god zou betekenen dat Constantijn door het volk als god gezien moest worden...

Mozaïek van Constantijn de Grote.

Deze extreem zeldzame gouden penning werd geslagen in Trier, tegenwoordig een stad in Duitsland. Het toont de keizer in vol ornaat met achter hem zijn metgezel, de Zonnegod Sol.

DE MODERNE TIJD

Na Constantijn werden er wereldwijd bijna een millennium lang geen munten met een dubbelportret geslagen. De techniek voor het slaan van munten raakte verloren. Klassieke ontwerpen verdwenen ten voordele van eenvoudiger en meer gestileerde ontwerpen. Pas tijdens de gezamenlijke regeerperiode van William en Mary (1689-1702) kwamen dubbelportretten weer op Britse munten te staan.

Koningin Mary (1553-1558) gebruikte op sommige munten dubbelportretten. Shillingen uit haar regeerperiode droegen de beeltenis van haar man, Filips II van Spanje en haarzelf. De portretten waren echter niet gepaard, maar keken naar elkaar, wat de alliantie tussen Engeland en Spanje symboliseerde.

De heerschappij van William en Mary bracht dubbelportretten terug in de aanmunting in een prachtige klassieke stijl. De gepaarde portretten van het echtpaar verschenen in die periode op elke munt, waaronder de gouden guinea en zijn diverse denominaties. Toen de dubbelmonarchie in 1702 met de dood van Mary eindigde, werd William de enige koning van Engeland en werd hij vanaf toen alleen op een munt afgebeeld.

De gepaarde portretten van William en Mary verschenen als eerste in de Britse aanmunting. Dit exemplaar is een groot muntstuk van vijf guinea.

DE WATERLOO-MEDAILLE

Na de regeerperiode van William en Mary begonnen veel muntmeesters in Europa weer dubbelportretten te gebruiken. De beroemdste medaille met gepaarde portretten is er één die nooit is geslagen. Het is het meesterwerk van Benedetto Pistrucci: de Waterloo-medaille. Meer dan 30 jaar werkte hij aan dit meesterwerk, maar na zijn dood werd het nooit

gerealiseerd. Geen van zijn opvolgers durfde het aan; ze waren bang het delicate meesterwerk te beschadigen.

Op de medaille staan maar liefst vier portretten achter elkaar afgebeeld; van de vier geallieerde staatshoofden tijdens de Napoleontische Oorlogen, waaronder de prins-regent en latere koning George IV.

Op de Waterloo-medaille staan maar liefst vier portretten achter elkaar afgebeeld. Dit is een replica van Het Belgische Munthuis.

BELGISCHE DUBBELPORTRETEN

Ons land bracht tussen 1880 en 1999 een zevental munten uit met dubbelportretten. De eerste was een 2 Frank stuk. Deze munt toonde in 1880 op de voorzijde een dubbelportret van onze twee eerste koningen Leopold I en Leopold II. De aanleiding was de 50ste verjaardag van onze onafhankelijkheid (1830-1880). Tegelijkertijd kwam ook een munt van 1 Frank uit met hetzelfde portret.

2 Frank 1880.

De twee dubbelportretten uit 1999 zijn tot nu toe de laatste van ons Koninkrijk met onze Monarchen. De eerste is geslagen voor het huwelijk van toen nog Kroonprins Filip met Prinses Mathilde. Heel bijzonder is dat de Prins en de Prinses elkaar op deze munt aankijken. Het tweede dubbelportret van 1999 eert de 40ste huwelijksverjaardag van Koning Albert II en Koningin Paola.

250 Frank 1999.

DE REEKS 'DE KONINKLIJKE DUBBELPORTRETEN IN GOUD'

De zeven dubbelporretten met onze vorsten zijn tot nu van zilver. De drie tussen 1880 en 1960 hebben een zilvergehalte van 835/1000. De vier dubbelporretten die tussen 1996 en 1999 zijn geslagen, hebben een zilvergehalte van 925/1000. Die zijn dus van Sterling zilver. In 1999 sloeg de Koninklijke Belgische Munt een zilveren 500 Frank munt met de Aartshertogen Albrecht en Isabella. De Munt bracht zelfs een gouden versie van deze munt uit van 5000 Frank. De munten eerden dat hun Aartshertogelijke residentie Brussel in 2000 de culturele hoofdstad was van Europa.

Het Belgische Munthuis is geboeid door het verschijnsel van de dubbelporretten. Het introduceert

voor verzamelaars de reeks De Koninklijke Dubbelporretten in Goud. De eerste uitgifte is gewijd aan Koning Filip en Koningin Mathilde!

Het eerste Koninklijke dubbelporret in goud.

KENMERKEN

Ø 18 mm

Metaal: Goud (585/1000)

Gewicht: 2 gram

Kwaliteit: Proof

Voorzijde: Portret van Koning Filip & Koningin Mathilde naar rechts

Oplage: 9.999

Ontwerper: Elles Kloosterman

Rondschrift: PHILIPPVS - MATHILDIS

Achterzijde: Staatswapen
België • Belgique • Belgien

